

Vas

Várad Nagy Pál

Nincs semmi nagyobb az akaratomnál. A vasból való akaratot, ezt az egy istent ismerem. Ezt az egyet szolgálom. Akarom, kell — ez illik a vashoz.

Öt napra döntött ágyba a krahács meg a láz. Ezalatt a birodalmiak, élükön Jnccal, elfoglalták a várat, csellel, és szétverték a seregemet. Csak ketten tudtak elfutni, ők is épphogy, ők mondták el, mi történt. A többieket elkapták és kegyetlenül megmosdatták, úgyhogy most majdnem mind a megyeiben fekszik, tüdőgyuszival. A kis Dugóból csak a sapkája maradt. És én eközben a paplan alatt, anyu teájával, mint egy utolsó gyáva féreg. Persze, rázott a hideg. De akkor is a várban lett volna a helyem, az enyéimmel.

A nyavalya a hétvégére fordult, nagyon könnyen ébredtem. Mintha kicseréltek volna. Megint volt erőm is, nemcsak akaratom. Anyu látta, hogy jobb színem van, le is küldött kenyérért, hadd érjen a levegő. Addig a szoba is szellőzik egyet. A bakancs

fűzőjével elvacakoltam néhány percet, mert amikor lázasan eszem volt haza, a bakancs csak úgy lekerült, kibogozatlan fűzőkkel; dugtak is ágyba. Régi fűző is volt, a sár is belekeményedett, körömöm sem volt — nem lehetett kibogozni. Anyu azt mondta, húzzam inkább a cipőt, nincs nagy hó a járdán, kibírom. Erre sóvárgó vágy fogott el, hogy a bakancsot húzzam fel, mégpedig azonnal. Nem számít, hogyan bomlik ki. És egy kiskéssel darabokra vágtam a bogokat. Befűztem az új fűzőt, és lementem.

A sorban már csak kettőre álltam a kasszától (bal zsebemben kesztyű, sapka; a jobbikban pár peták a kenyérre meg az én petákjaim külön), amikor észrevettem, hogy a nagydarab, aki a puffos kabátban előttem áll, az maga Jnc. (Bal zsebében kesztyű, sapka; jobbikban — nem érdek.) Minden finomság nélkül kikaptam a sapkáját a zsebéből, mire ő anyázott egy legényeset és megfordult. Felismert. Egyet nyelt. Add vissza. Nem. Most! Már az enyém — mondtam. Add vissza! A kasszás néni kihajolt, hogy mi van — intettük, hogy semmi. Erre odanyújtottam Jncnak a sapkát: tessék, vedd vissza egy időre. Kölcsönadom, hogy majd a hóban, élesben tépjem le a fejedről.

Egy idő után sorra kerültem. A kenyér mellett, ami pénz maradt nálam, abból gyufát, szőlőcukrot, csokit és negrót vettem, ellátmányoknak. Hazaértem, és pont jól, mert anyu szomszédolt, cetli az asztalon, hogy esetleg kavarjam meg a levest. Szeltem a kenyeret, nem sajnáltam a zsírt. A gázon még gőzölgött a tea, töltöttem belőle a termoszba. A táskámból kiborítottam a könyveket, füzeteket, vízfestéket, mindent, ami nem kellett, és bepakoltam az ellátmányt meg a napszemüveget. Sál, kesztyű, sapka. Táská. Azzal elindultam, hogy visszafoglaljam a váram.

A vár a régi kollektíva területén állt, a patakon túl, azaz jóval a blokkok hátánál levő hosszú sor garázs mögött. Locsolgatással, gallyakkal megerősített, magas falú, öreg vár. Kibírt két enyhülést, amitől a falai áthatolhatatlan jéggé fagytak. A régi seregből mind vittünk hozzá egy-egy marék havat a saját lépcsőházunk elöl, így építettük fel; abban a várban ott van az egész lakónegyed szelleme. De nem csak ezért fontos. Mert akié a vár, azé a teljes kollektíva. A rengeteg szűz hó, hóembernek, hófocinak, aminek. A szánkódomb felé is a vár mellett lehet levágni az utat. Az a vár az enyém. Akarom. Kell.

Két irányból lehetett megközelíteni a várat, mert a patakon csak egy híd volt és egy palló. Valami szuvas deszka, úgy ni, elhoztuk volt valahonnan. Lehetett egyfelől úgy menni, hogy van egy betonút, ahol most a kukásautó jár be a blokkok hátahoz. Az az út a kukák után is folytatódik, átmegegy a garázsok között, a kapun, onnan tizenpár lépés, át a hídon, aztán kicsit egyenesen, majd jobbra, és ott a vár. A másik út meg úgy van, hogy a garázssor távolabbik végén, az országúthoz egészen közel, ahonnan a kerítés indul kifelé a városból, van egy hely, ahol félre lehet húzni a dróthálót, és bent is van az ember a kollektívában. Tizenpár lépés, át a pallón, aztán ott egy ösvény az árok mentén. Van mit menni, a garázsok teljes hosszában szinte, aztán jobbra a vár felé. Nagyon nagy kerülő, csak akkor jártunk be erre, ha

a kapu be volt láncolva, mert távolabb, az egykori melegházból mindig lopták az üveget.

Táskával a hátamon, mintha iskolába indultam volna, elmentem, hogy magamhoz vegyem azt a kettőt, akik megmaradtak. Egér, ő rajzolta volt meg a vár zászlaját, címerét, taknyolódott ugyan egy kicsit, kijutott neki is a hóból, de állt a lábán. Elmondtam neki a dolgokat, helyeselte a tervet, és Kecskéért már ketten mentünk. Háromnegyed kilenckor érkeztünk meg hozzá, reggelinél kaptuk. Mielőtt bármit mondhattam volna, elővette, és a kis Dugó sapkájára esküdött, hogy míg öt körömöm el nem vásik, míg tíz ujjam el nem kopik, nem szűnök bosszút állni, nem szánom, ki megsértett. Ahogy Egér is, Kecske is bepakolt maradék szaloncukrot, csokit, amit talált, és hozta a szánkóját.

De hárman semmire sem mentünk volna. Ismertünk a környéken pár elsős-másodikost, akik belevaló, jófej emberkének tűntek. Igaz, nem láttak még komoly hócsatát, épphogy kislányt tudtak mosdatni. Négyet ezek közül sikerült megnyernem az ügynek. Sorozás után kaptak csokit, csak úgy a szép szemükért, és meglett azonnal a hangulat. A Tücsök története érdemel néhány külön szót. A határon túl tervezték megszülni eladásra, keményvalutáért, de a teresség vége felé kilöttek a vasúti Ladát, és itt ragadt a mama meg a pocaklakó. Így lett a Tücsök. A többi is elszántnak tűnt. Bogár, Pocok, Zsivány, mind kaptak már Jnctől vagy a bandájából valakitől. Hogy minket is szétvertek már egyszer, arról megtiltottam Egérnek és Kecskének, hogy akár egy szót is szóljanak: nem szabad letörni a legényeket.

Viszont a vár ellen, Jnc hordája ellen nem vihettem az újoncokat így, készületlenül. A szemükbe sem mondhattam, hogy még semmire sem jók, hogy a hóháború nem hógolyó-hajigálás, enyhe mosdatás meg viháncolás, hanem férfidolog. Ezért kitaláltam, hogy az autót túloldalán álló játszótér — amelynek tehát az égvilágon semmi köze sincs a várhoz — stratégiai fontosságú, és el kell foglalnunk, mielőtt a vár alá vonulnánk. Jnc és bandája a várban, de azért komoly ellenállásra kell itt is számítanunk. Könnyű gyalogok, hógolyókkal, némi jéggel, viszont van egy szánkójuk is, amin vagy húsz hógolyó elfér. Jó, a szánkó elkelt; amúgy csak a tűzkeresztségről szólt a dolog. Hulljon a férgese.

Felsorakoztunk a játszótér szélén, mire ketten a hőembert építők közül azonnal megfutamodtak. Jó jelnek vettem, az újoncok is még jobban fellelkesedtek. Laza menet lesz, és rágyújtottam egy rágóra. Kecskét és Egeret hátrahagytam, úgy rohantuk meg a játszótérre. Egymás után adtuk a nyakukba a havat, percenként sorjázta haza — tulajdonképpen mézár-lásnak indult, ahogyan terveztem. Alig maradtak néhányan, én épp az egyik száját tömtem sáros hóval, amikor meghallottam a Zsiványt, hogy a Pocok nevét ordítja. Egy nagydarab kölyök a szánkó mellett, puffos kabátban, valszeg jeges hógolyóval úgy képen pukkantotta a Pockot, hogy az vért köpködött, és négykézláb próbált visszavonulni. Zsivány rárohant a kölyökre. Az fordulásból egy marék friss hóval megtenyerelte a szerencsétlent, hogy nem kelt fel. A kölyök a szánkónál állt és röhögött, két

csatlósa pedig a többi újoncomra indult. Egér meg Kecse ha nincs, azoknak is végük.

Ez a kölyök nem illett a képbe, harmadmagával elit harcos volt, nem volt mit a játszótéren keresnie, pisis harmadikosok között. Mi tagadás, nem számoltam vele, nem húsdarálóba akartam hozni a legényeimet, de már mindegy volt, és talán jobb is, hogy így esett. Felálltam, és a kölyök szemébe néztem. Puffos kabát, az arcát sál takarta, de hallatszott, a röhögés abbamaradt. A hógolyóból kifogyott, állt velem szemben, a szánkóval jobb keze felől. Lehet, hogy a vár nem sikerül, bevehetetlenre terveztük, hát nem tűrhettem, hogy hírnév nélkül érjen véget a vakációm: megindultam felé egy jeges hógolyóval, amit a földön hagyottól szedtem el. A kölyök kivárt, nézett. Hidegen, büszkén, hogy az ilyen gyereket jobb szerettem volna az én oldalamon tudni. Csak most vettem észre, hogy a kölyök szinte tökéletes, ismerős. Ahogy a közelébe értem, szemből, arra számítottam, hogy nemes egyszerűséggel egymásnak esünk majd, már lendítettem a karom. Ehelyett, kapta szarvától a szánkót, pördült vele egyet, és a laposvas talppal, tiszta erőből, ahol úgy hirtelen ért, csípőn vágott, hogy valami reccsent. A hirtelen fájdalomtól elszorult a torkom, és bő nyállal kiköptem a rágót. De talpon maradtam. Ettől a kölyök megdermedt: megbabonáztam. Szánkót félre, hógolyóval jobbról, ököllel balról, orrba és egy horog, kifeküdt. Féltérdre, mellé rogytam, és lehúztam a sálát a képéről. Nem lepott meg, amit láttam. Elvettem a sapkáját meg a kesztyűjét, és otthagytam.

Elvánszorogtam egy hinta tövébe, megpihenni. Elővettem a termoszt, és kortyoltam. Lélegeztem. Az enyéim körém gyűltek; a játszótér a mienk. Dobolt a vérem, alig hallottam őket. Befelé fordultam, és apámra gondoltam. Szeme mint a tűz, orcája mint a napfény. Nagyi úgy mondja, hogy a jobb kezében alvadt vércsomót szorongatott, úgy jött a világra. Szeme mint a tűz, orcája mint a napfény.

Kellett pár perc, hogy összeszedjem magam, és felfogjam, mi történik körülöttem. A Zsivánnal meg a Bogárral Egér elindult, hogy hazaadja őket. Pocok kicsit még vérzett, de maradni akart. Tücsök is kapott, megrúgták, most mégis vigyorg mind a kettő. Bizonyítottak, és már bajtársak vagyunk.

Megjött Egér, és körbejárt két tábla csoki meg a termosz. Hogyan tovább? Kérdezték. Bevesszük a várat, ahogy mondtam. Az ott, böktek, Jnc öccse volt, elég kemény dió, és a bátyja még ilyenebb. Nem lesz könnyű, de meglesz. Nem ígérhetek mást, csak havat, jeget, könnyeket és verejtéket. A játszótér is meglett, meglesz a vár is. Igen az esküszavunk — az igen után kullogókat kivettem a sorból. Meglesz? — kérdeztem. Harsogták az igent.

Aztán Tücsök a hóemberhez pattant, hogy megmutassa, kicsit átgúrta a szobrot, és írt valamit a tövébe. Felegyenesedtem, hogy megnézzem, és vállon veregessem a Tücsköt, de megrogytam, hasított a csípőm. Pocok szánkóra akart ültetni, amiért nyakon vágtam, és segítség nélkül odasántikáltam a hóemberhez: olyan magas volt, mint én. Ahogy az a szó is hirdette, mivel kibírtam a szánkócsapást, rám ragadt, hogy Vas.

Lassabban, mint számítottam, csak fél tizenkettő után két percre tudtunk felvonulni a vár alá. Egy híján mind, a főkapun át törtünk be a kollektívába, sűrű anyázással. A várvédők kirontottak, de a hidat gond nélkül megtartottuk, a patak jegére pedig senki sem mert lépni, mert az még viselte a hét eleji mártogatások sebeit. Csak itt-ott gyógyult be teljesen a jég. Adtunk-kaptunk rendszeren, amíg vissza nem vonultak a falak mögé — inkább unalomból, mint győztesen. Röhögtek, hogy mi kerestük a bajt, kotródjunk, a vár bevehetetlen, hacsak nem tudok repülni. Amíg mi a hídon csináltuk a felfordulást, Pocok csendben megkerülte a garázsokat, és felszedte a pallót. Ezzel elvágta a vár utánpótlását, és egyben magunknak biztosítottunk egérutat, ha a híd elesne. Mire a várban észbe kaptak, Pocok már a főkapuhoz ért a szuvas pallóval. Gyúrt még egy szánkónyi hógolyót is ráadásul.

Közvetlenül a garázsok mögött, nagyjából a mindig füstölő szerelőműhely hátánál építettünk ki állást, úgy, hogy szemközt, az árok túloldalán legyen a vár. Építkezés közben egy ideig hajigáltak rendszeren, de a vár messze esett, és ami hógolyó kényelmes közelségbe ért, azt beépítettük — hát abba hagyták a hózápport, és megint a híd felé törtek. Mondjuk, a Tücsök bekapott egy csúnyát a szeme alá, jelentős veszély mégsem volt. Egér és Kecse a Pocok extra hógolyóiból gond nélkül tartották a hidat, és ahogy a kezdetleges falat felhúztuk, a fedezékben gyúrt hógolyókkal csatlakoztunk a híd védőihöz, és hazavágtuk Jncékat.

(Nem derült ki, miféle bűnnek viseli terhét. Kicsit úgy nézett ki, mint egy drogos, akinek a napi adagja az önmarcangolás, és csak szűkebb napokon lő be magának egy kevés tagadást vagy egyenesen bocsánatot. Volt is nála egy fiolányi felejtés, azt ünnepnapra tartogatta. Minden jel szerint soha sem volt ünnepnapja.)

Fél egy előtt egy perccel átordítottam a birodalmiaknak, hogy mi most éppen ebédelünk, zsíros kenyeret bőséggel, hozzájuk megjött-e az ellátmány. Sűrűn anyáztak. Ezek szerint a pallón át vártak volna egy valszeg nélkülözhető embert, aki, hogy a pallót felszedték, a főkapu és a híd a mienk, nem érkezett meg hozzájuk. Jó hangosan, hogy a várban is hallják a lényegét, elmeséltem a legényeknek, hogy anno rengeteg csokit építettünk be a váralba, tartaléknak, régi vártemplomok mintájára. Mire odaátról kopácsolás hallatszott, szánkótalpak, csend, aztán röhögés: mind megettük! Higgadtan felálltam, az őrszem kiszúrt, és meglóbaltam a termoszt, hogy mit fogtok rá inni, mert a csokira bizony inni kell. Bentről anyázás, és Jnc kijött a vár elé, vörös fejjel. Köpött egy öblöset. És visszament.

Hallatszott, zúgolódnak a várban, hogy nincs ellátmány, és a porhón kívül nincs innivalójuk sem. Féltek, mert hosszúnak ígérkezett az ostrom.

Ha magamba nézek, kút vagyok, és bizonytalan káva csak az akarat. Kérded, szerettem-e. E vasszívben volt-e némi kis hely női gyengeségnek is. Ismertem-e Rszt valaha, vagy csak a félelmet és borzalmat nemző Rsszal volt mindig dolgom. Szerettem — mint jégcsap a napot. Szerettem benne az életemet. Szerettem benne a másikat is.

Az idő fél kettő után hat perccel elromlott, az ónos szitálás elől a garázstető eresze alá húzódtunk. A várbelieknek nincs ereszüik, lelkesedtek az újoncok. Én inkább rúgtam volna egyet a szerencsén, azon a kurván. Hogy egy kurvának köszönjem a győzelmet, és ne saját magamnak? Évés után megállás nélkül gyártottuk a muníciót. Pocok gyúrt néhányat sárga hóból, külön nekem, hogy ezeket főleg Jncnak szánja. Nem tudtam pontosan, hányan vannak a várban. Meglehetek vagy tízen, tizenketten is. Mindenesetre a falak között legtöbb húszan férhettek el. Tücsök tűnt a dologra fogékonynak, neki kezdtem el magyarázni a terepet, a várat, szóval hogy át kellene osonnia hallgatózni, hány hangot hall, magyarán kideríteni az ellenség létszámát. Én mondjuk tizenkettőre készültem, de jobb volna pontosan tudni. Necces dolog, mint minden kulcsfontosságú művelet. Említettem neki a kis Nmcsket, hogy stratégiailag mekkora jelentősége volt, bár a sztorija végét, azt az apró részletet, ha már a Tücsök nem ismerte, nem mondtam el.

Ekkor a várból hirtelen kiáltozás, vaskos anyázás, és valaki közülük kitört a híd felé, felénk, hogy ne lőj, ne lőj, és az üldözői keményen dobálták, meg a várból is szórták rendszeren. Kecse és Egér beálltak két szánkónyi golyóval a híddhoz, lesz ami lesz, mi a falunk mögül osztottuk a jeges puszikat. Az űzött a hídnál hasra vetette magát, és könyörgött, hogy mentsük meg. A mieink nem finomkodtak, és a várbeliek végül feladták, a dezertőrt pedig behoztuk a falunk mögé. A várból még egy ideig gyalázkodtak, aztán csend lett megint.

Kereken tízen vagyunk. Van bent három veder víz — mondta. Nem inni, Jnc annak szánja, aki a falak tövébe merészkedne hallgatózni, vagy ha betörnétek valahogy. Nem bírtunk már havat enni, rendes vizet akartunk inni. Jnc nem engedte, zúgolódás lett. A vezér egyikünket megcsapta, mire én félrerántottam. Véletlenül kiborult egy veder víz is, és Jnc kesztyűi eláztak, amikor a menthetőt próbálta menteni. Így hát most itt vagyok, menedéket kérek, a nevem — ekkor leintettem. Nem hagytam, hogy bemutatkozzon, a féregnek nincs neve. Szóval kezét emeltél a vezéredre? Bólintott. Lehúztam a sapkáját, kesztyűjét, és saját magam löktem a patak jegére. Azonnal beszakadt, és bőrig ázott. Hogy lássák a várból is, mielőtt felállt volna, még megmártogattam párszor a fejét. Lábbal, nehogy vizes legyenek. Utána verés nélkül hazaszalasztottam, kap majd otthon a vizes göncért ügyis, és az mellékes, hogy nem közvetlenül a felségsértésért ruházták meg. A sapkáját megtapostam és a vízbe vettem, a kesztyűt pedig átdobtam a túloldalra: Jnc, küldj valakit a száraz kesztyűért! Ne mondhasa senki, hogy egy kis víznek meg egy féregnek köszönhetem a szerencsémét! Egy ábrándos hörccsögképű jött érte; visszafelé kapott egy jegeset a seggébe, ébresztő gyanánt.

Egér kabátja átnedvesedett, tüzet gyújtottunk. A szerelőműhely mindig füstölgött, nem tűnt fel senkinek a mi tüzünk. Kivártunk. Közben kisütött a nap, negyed négy múlt öt perccel. Még mindig húztam a lábam. Nem akartam, hogy látszódjon — hiába, a test a sánta, gyengébb a vasakarathnál. Mindegy. Hússal mozdony nem alkszik. Ha háromnegyed négykor támadunk, a

nap pontosan a hátunknál lesz, és nyert ügyünk van. Háromnegyedkor támadunk. Akarom. Kell. Ez illik a vashoz, kinek, hogy győz, mosolygó csillaga biztos reményt ad, mielőtt csatát kezd. Apám szeme mint a tűz, orcája mint a napfény, és az ereimben az ő vére folyik tovább. És a falunkat egészen elbontottuk golyónak.

Ti mind hű bajtársaim vagytok, esős időben velem áztok, erős hidegben velem fáztok, és feltettem a napszemüveget. Támadtunk. Ahogy számítottam, a hátunktól szikrázó nap szinte megvakította a várvédőket, az enyéim a visszacsillanó fénytől is kínlódtak. Négy szánkóra kabátot adtunk, és mintha majdnem kétszer annyian volnánk, arcvonalba rendeződve mentünk a várnak. Onnan jajveszékelés és pánik tört elő, Jnc ordított, hogy nem lehetünk kilencen, gyalázkodott, magyarázott, mégsem tudta megtartani a fegyelmet. Rendezetlenül, hógolyók nélkül, ahogy számítottam, fejtellenül kitörték.

Innentől durva verekedés következett. Egér meg Kecse a régi sérelmeiket torolták meg, aprították a szinte vak népséget. Sorra hulltak a várbeliek az árokba. Az enyéim közül Tücsök veszett oda elsőként. Becsületére, magával rántotta párnának Jnc legjobb hógolyósát. Pocok is kapott, féltérdről osztotta tovább a keményre gyúrt, jeges puszikat. Fülek véreztek, fejek törtek be.

Ha lett volna palló, Jnc talán meggondolta volna, hogy kereket oldjon, mert csak ketten maradtak Pocokra, Kecskére meg rám. Jnc bekapott egy lepattanót a fejére, azonnal odanyúlt, helyén-e a sapkája. Az embere ekkor a Pocokra vetette magát, Kecse meg nyilván Pocok után — nem akarhatja, hogy a kis Dugó esete megisméltődjön. Jncon a reggeli puffos kabát, pár számmal nagyobb, mint az öccsée, az én kabátom valamelyik szánkón, így a lábam ellenére is mozgékonyabb vagyok, és ezt Jnc is tudja. Szétvertük a birodalmiakat — ezt is tudja. Elvesztette a várat, csak ő áll — ezt is. De a vár még nem is az enyém; amíg Jnc talpon, addig a vár valahol a bizonytalan magasban lebeg. Az egész lakónegyed havából hordtunk össze bele, az a vár a mienk. Az enyém. Jnc a csípőjére mutatott, és lassan, lépett néhány egészségeset, hogy letörjön.

Aztán nem történt semmi különös, noha titánok megütközésére is lehetett volna számítani. Kecse nem Pocok után ment, őt veszni hagyta, és ebből Jnc a naptól nem láthatott semmit. Kecse a várat kerülte meg, és hátulról Jnc szájába nyomott egy sárga hógolyót. Aztán kapott gyomorba, mégsem adta magát olyan olcsón, engem is jól megcsapott, a napszemüveg oda. Mégis, hússal mozdony nem alkszik. Lekaptam a sapkáját, és az árokba taszítottam Jncot.

Kecskére néztem, hogy a Pocok? — ő rázta a fejét. A Pocok hős lett. Mi talpon. Jnc embere elfutott, ahogy néhány napja Egér és Kecse. Csakhogy ők hozzám jöttek, és nemes bosszúért jöttek, a kis Dugó sapkájával. Jnc embere szülőket hozott.

Utolsó kívánságom volt, hogy ez az írás eljusson hozzád, hogy ne merüljön feledésbe a vár igaz története. Mire ezt olvasod, már rég véget ért a vakáció, és valszeg szétolvadt minden, amiért harcoltam.